

Johan Willem Beyen: suunnitelma yhteismarkkinoiden perustamisesta

Johan Willem Beyen 1897- 1976

Johan Willem Beyen oli alankomaalainen poliitikko, joka oli mukana myös kansainvälisessä pankkitoiminnassa, liike-elämässä ja politiikassa. Hänen laatimansa nk. Beyenin suunnitelma antoi uutta puhtia Euroopan yhdentymishankkeelle 1950-luvun puolivälissä.

Beyen on yksi huonoiten tunnetuista EU:n perustajahahmoista. Beyenin tuntevat ihailivat Beyenin viehätysvoimaa, kansainvälisyyttä ja sosiaalisia taitoja.

Alankomaiden ulkoministerinä Beyen osallistui merkittävällä tavalla Euroopan yhdistymishankkeeseen. Hän sai suostuteltua Euroopan yhdentymiseen vastentahtoisesti suhtautuvat tahot niin Alankomaissa kuin muuallakin Euroopassa yhdentymisen puolelle. Beyenin suunnitelma sisälsi ehdotuksen tulliliiton perustamisesta ja kauaskantoisen talousyhteistyön aloittamisesta Euroopan yhteismarkkinoiden kautta. Ehdotuksen ydinajatuksat vahvistettiin Rooman

sopimuksissa vuonna 1957, mistä lähtien ne ovat olleet keskeisessä asemassa Euroopan unionin toiminnassa.

Lapsuus ja nuoruus

Johan Willem (Wim) Beyen syntyi 2. toukokuuta 1897 Utrechtissa Alankomaissa. Beyen syntyi varakkaaseen perheeseen, joten hänen lapsuutensa oli huoletonta aikaa. Beyen sai kansainvälisen kasvatuksen, jossa painotettiin kirjallisuutta ja musiikkia. Hän aloitti uransa kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen alalla valmistuttuaan vuonna 1918 lakimieheksi Utrechtin yliopistosta. Beyenin ensimmäinen työpaikka oli Alankomaiden valtiovarainministeriössä, mutta hän siirtyi yritys- ja pankkimaailmaan vuonna 1924. Beyen nimitettiin myöhemmin kansainvälisen järjestelypankin pääjohtajaksi sekä brittiläis-alankomaalaisen kulutustavaroita valmistavan Unileverin johtajaksi.

Toinen maailmansota

Toisen maailmansodan aikana Beyen työskenteli maanpaossa Lontoossa, kun Alankomaat oli natsi-Saksan miehittämänä. Vuonna

1944 Beyen oli tärkeässä roolissa Bretton Woodsin kokouksessa, jossa luotiin perusta kansainvälisen rahoituksen rakenteelle sodan jälkeen. Vuonna 1946 Beyen nimitettiin Alankomaiden edustajaksi Maailmanpankin johtokuntaan, ja vuodesta 1948 lähtien hän toimi samoissa tehtävissä Kansainvälisessä valuuttarahastossa.

Ulkoministerinä

Beyen toimi Alankomaiden ulkoministerinä toisen maailmansodan jälkeisinä jälleenrakentamisen vuosina. Sodan aikana Beyen vakuuttui siitä, että 1930-luvulla koettua talouskriisiä vastaavan kriisin toistuminen voitaisiin estää vain siten, että alueen maat tekevät keskenään tiivistä yhteistyötä talouden alalla. Euroopan maiden johtajat alkoivat sodan jälkimmäisissä ymmärtää, että sodan kauheuksista ja taloudellisista kriiseistä oli mahdollista selvittää vain kansainvälisen yhteistyön avulla. Joissakin aloitteissa tuettiin maailmanlaajuisen yhteistyön kehittämistä, mutta

Beyen uskoi, että alueellisella yhteistyöllä voitaisiin saavuttaa enemmän. Ensimmäiset askeleet kohti taloudellista yhteistyötä otettiin vuonna 1948 Marshall-suunnitelman yhteydessä. Kyse oli Yhdysvaltojen Euroopalle myöntämästä valtavasta apupaketista, jossa velvoitettiin Euroopan maat koordinoimaan talousasioita OECD:n kautta. Vuonna 1952 perustettiin Euroopan hiili- ja teräsyhteisö 9. toukokuuta 1950 annetun Schumanin julistuksen seurauksena. Perimmäisenä tavoitteena oli estää uusien sotien syttyminen Euroopassa.

Beyen Messinan kokouksessa, jossa hän esitteli suunnitelmansa taloudellisen yhteistyön lisäämisestä Euroopassa.

Beyenin suunnitelma

Beyen näki mahdollisuuden viedä eurooppalaisten kansakuntien välisen yhteistyön vieläkin pidemmälle. Hän ymmärsi, että poliittinen yhdentyminen olisi ollut noina aikoina liian hankalaa. Hän sai kuitenkin sekä alankomaalaiset että muut eurooppalaiset kollegansa vakuutettua siitä, että taloudellisen yhteistyön syventäminen voisi edistää myös muuta kehitystä. Beyen uskoi poliittisen yhdentymisen seuraavan perässä. Näiden ajatusten pohjalta Beyen laati suunnitelmansa. Beyenillä oli kokemusta kansainvälisestä pankki- ja rahoitusalaista. Näin ollen hän

tiesi, ettei kauppaesteisiin ja työttömyyteen liittyviä ongelmia olisi helppo ratkaista kansallisesti, vaan ratkaisun löytyminen edellyttäisi kansainvälisempää lähestymistapaa. Ajatukseen suhtauduttiin Alankomaiden hallituksessa vastentahtoisesti tai sitä suorastaan vastustettiin. Beyen sai kuitenkin vietyä suunnitelmaansa eteenpäin Euroopan puolustusyhteisöä koskevien neuvottelujen sekä Euroopan poliittista yhteisöä koskevien keskustelujen yhteydessä 1950-luvun alkupuolella.

Yhteismarkkinat

Beyen sai aluksi suunnitelmalleen vain vähän tukea, koska etenkin Ranskan hallitus ei ollut kiinnostunut taloudellisen yhdentymisen syventämisestä. Asiat kuitenkin muuttuivat, kun suunnitelma Euroopan puolustusyhteisön perustamisesta kariutui sen takia, että Ranskan parlamentti kieltäytyi ratifoimasta sopimusta. Kun sekä suunniteltu puolustusyhteisö että poliittinen yhteisö jäivät toteutumatta, tilanne ajautui umpikujaan. Tällöin Beyenin suunnitelma nostettiin uudelleen esille. Suunnitelman keskeisenä ajatuksena oli, että kattava taloudellinen yhteistyö oli tarpeen hiili- ja terästeollisuuden lisäksi kaikilla muillakin aloilla. Ratkaisuna olisi kaikki alat kattavien yhteismarkkinoiden perustaminen. Mallia otettaisiin Belgian, Alankomaiden ja Luxemburgin välisestä yhteistyöstä, joka käynnistettiin Benelux-sopimuksella vuonna 1944. Benelux-maat yhdistivät belgialaisen ministerin Paul-Henri Spaakin johdolla Beyenin ehdotukset Ranskan suunnitelmaan atomienergiayhteisön perustamisesta. Beyen sai tilaisuuden esitellä suunnitelmansa vuonna 1955 pidetyssä Messinan kokouksessa. Beyen selitti, että poliittinen yhtenäisyys edellytti yhteismarkkinoita, yhteistä vastuuta talous- ja sosiaalipolitiikasta sekä yhteismarkkinoita valvovaa ylikansallista viranomaista. Ajatus sai vastakaikua muilta kokousedustajilta. Seurauksena kaikkiaan kuusi maata allekirjoitti vuonna 1957 Rooman sopimukset, joilla perustettiin Euroopan talousyhteisö sekä Euroopan atomienergiayhteisö Euratom.

Viime vuosina Beyenin rooli on jäänyt usein vähälle huomiolle, vaikka hänen työnsä edisti Euroopan yhdentymishanketta 1950-luvulla. Beyen ansaitseekin paikkansa niiden merkkihenkilöiden joukossa, joita pidämme nykyisin Euroopan unionin perustajina. Beyen muistettaneen pitkään henkilönä, joka antoi uutta puhtia Eurooppa-hankkeelle juuri sillä hetkellä, kun sitä eniten tarvittiin.